

LITERATURA CATALANA

III

CURS GENERAL DE LITERATURA CATALANA

Josep Vallverdú i Aixalà

Lleida

1967

LA PREGUERRA .- El món de 1920 a 1936 és un món que canvia tan ràpidament que els homes no tenen temps d'adonar-se'n. Es produeixen els moviments avantguardistes més avançats, i a Espanya la política només té un canvi essencial : el pas de la monarquia a la República. Però la societat no varia prou. El país segueix sense haver realitzat cap revolució : ni religiosa, ni social ni política, (ni cal dir que molt menys industrial). La guerra havia de produir uns daltabaixos enormes, tant més que Catalunya en sortí molt afeblida i amb un percentatge dels seus homes actius o bé morts o bé exiliats.

Tractarem de parlar dels autors que, coneguts ja abans de la guerra, alguns de feia temps, escriviren fins el temps de guerra o àdhuc després. Alguns, com en el cas de Josep Pla, continuen escrivint avui. Això en tots els gèneres : després parlarem de les veus sorgides en tots els camps literari després de la guerra fins als nostres dies, quan això ens sigui possible. Havem d'agrair la col.laboració i guia que ens ha donat el senyor Joan Triadú per a la redacció d'aquesta darrera part.

Obra : "Poemes en ondes Hertzianes" " La rosa als llavis". Ha exercit, per la seva intensitat colpidora, una gran influència en els poetes joves moder

Josep Segastià Fons (1886-1965), rossellonès. Popularisme, exaltació de la natura. Un sentiment delicat, pero molt fidel. "Llibre de les set sivelles

Josep V. Foix (1894). El més fidelment surrealista, però de vers generalment clàssic. Coneixedor immillorable de l'idioma. Possiblement el nostre poeta vivent de més edat : " Sol i de dol" " On he deixat les claus":

Marià Manent (1898). Poeta que no ha variat la seva trajectòria, sòlid gran traductor de poesia estrangera. "L'ombra i altres poemes" " La ciutat del temps".

"Pere Quart", o Joan Oliver (1899) de Sabadell. Abans de la guerra aquest poeta i humorista publicava dues obres de molta fama : "Bestiari" i " Les decapitacions". Exiliat, publica, en retornar, "Terra de naufragis", i més tard " Vacances pagades ". S'ha dedicat molt al teatre, que coneix a fons i tradueix. Ha pogut estrenar poc.

Salvador Espriu, (1913), poeta obsessionat pel dolor. Mentor dels poetes joves, alhora jove ell i vell. Desconcertant, irònic, profund, aparentment simple en els versos. "Cementiri de Sinera" "El caminant i el mar" "La pell de brau". Darrerament ha enfocat una problemàtica social. Selecte i tristament irònic.

Bartomeu Rosselló-Pòrcel (1913-1937) de Mallorca, mort en plena guerra, deixa un llibre cremant, com el seu títol "Imitació del foc". Es un neo-romàntic, modernista contingut. Hauria, segurament, si hagués biscut, arribat a més transcendència. Fou una de les banderes a què s'agafaren els poetes nostres tot just acabada la guerra.

Màrius Torres (1910-1942), de Lleida. En ell s'alien un pregon sentit poètic, una tragèdia personal i la consciència d'una tragèdia col·lectiva. "Unció humana i religiosa", diuen els crítics. Prefereix els versos alexandrins. "Poeta de l'esperança," segons Riba. La primera edició de les seves "Poesies" es féu a Mèxic. Se n'han fet tres més. Mori en un sanatori.

Jaume Agelet i Garriga (1890) altre exemple de poeta que no ha evolucionat. Descriptiu, el paisatge i les xoses desprenen lírica, però no hi ha un eco personal, impersonat, en la seva producció "Domassos al sol", "La gàbia de la Paula" són la seva i darrera obra, respectivament. Prefereix el vers curts.

ELS POETES MORIS PREMATURAMENT.

Cal fer un incís per repassar les dades de naixença i mort de quatre dels nostres poetes més representatius d'aquest període : Folguera, S

vat, Rosselló i Torres. La mitjana d'edat dels quatre no depassa els vint-i-vuit anys. Haurien pogut donar molts dies de glòria a les nostres lletres, sense comptar que la promoció d'empreses culturals que duia a terme als vint-i-sis anys d'edat en Folguera tenia ja densitat europea. Són equivalents, en la seva força i en la seva dissort, als Bècquer, Garcia Lorca o Miguel Hernández de la Literatura Castellana.

LA PROSA DE PREGUERRA . Iguals consideracions de divisió que per a la poesia. Aurots que han desaparegut i altres que encara escriuen, però tots els començaren abans de la guerra.

A)- Prosa en general. No novel·la, sinó preferentment viatges, reportatges, biografies, etc.

"Gaziol" o Agustí Calvet (1887-1963). de Sant Feliu de Guixols. Viatger. Resident a l'estranger. Col·laborador directe de Prat de la Riba. Començà la seva carrera en català "Nou viatge sentimental". Després passà al periodisme en castellà, fou director de La Vanguardia. El 1927 publica "Hores viatgeres", llibre que conté l'assaig fonamental "Les viles espirituals". Després de la guerra es llança a publicar llibres en català i assolí uns èxits de venda enormes : "Castella endins, Portugal enfora" Tots els

camins duen a Roma" " Una vila del vuit-cents".

Josep Pla (1897), de Palafrugell, escriptor prolífic, el més llegit darrerament. Home mig escèptic, mig casolà, penetrant, interessat en les coses vives. "Coses vistes" (1925) "Un senyor de Barcelona" "Els pagesos" "El quadern gris" "Vent de garbí", i dues novel·les, que seran esmentades en l'apartat corresponent. Té una prosa expressiva, captivadora, irregular. Ha escrit més de 60 obres.

Agustí Esclat (1895) és esmentat pels seus contes "Històries de la carn i de la sang":

Rafael L'acort (1906-1967) "Barcelona ,imatge i història d'una ciutat" i més de vint altres obres, periodista, crític literari, editor, traductor, president del jurat de novel·la Sant Jordi. Figura important tant per la seva activitat extra-literària com per la seva ploma.

Domènec Guansé , crític i novel·lista. " Abans d'ara".

Joan Santamaria, de Lleida. "Visions de Catalunya" magnífic llibre de viatges i impressions.

LA NOVEL·LA FINS A LA POSTGUERRA

Miquel Llor (1894-1962). Novel·lista dens, d'anàlisis psicològics. Influït per Proust i Gide. El seu gran èxit fou, el 1934, amb "Laura a la ciutat dels Sants". Després vingueren "Història girsa". La seva prosa és correcta, àgil i fina.

CARLES Soldevila .- (1892-1967). Sentit psicològic i precís. Molta producció periodística i teatral. En novel·la : "L'abrandiment" "Fanny" "Moment musical" "Bob és a Paris" "Lau"

Josep Roig i Raventós .- (1884-1963). Metge. Moralista. Obra molt ben estructurada : "Presons obertes" "L'ermità Maurici" "Montnegre".

Joan Puig i Ferrer .- (1883-) Escriptor apassionat i intens, individualista : "El cercle màgic", "Servitud", "Camins de França". A l'exili ha escrit una sèrie de 12 novel·les amb el títol : "El pelegrí apassionat".

Josep Pous i Pagès .- (1870-1952). Autor bàsicament teatral. Una novel·la el situa en lloc destacat : "La vida i la mort de Jordi Fragonal".

Sebastià Juan Arbó (1910-) Autor procedent del delta de l'Ebre. Bilingüe influït pels russos (Gògol, Gorki). "l'inútil combat" "Hores en blanc"

"Camins de nit" "Terres de l'Ebre" (obra capdal) Biografia de Vergader.

Mercè Rodoreda .- Encara que la seva fama popular sigui recent, ja havia publicat abans de la guerra "Aloma" (premi Crexells). De postguerra són : " 22 contes" " La plaça del diamant"(obra capital) "El carrer de les Càmelies. Es distingeix per una prosa astutament simple, per una profunditat directa i un cert misteri còsmic que emana de tots els seus personatges aparentment senzills. La seva obra principal ha estat traduïda a 4 idiomes estrangers.

Xavier Benguerel.- (1900 -) "Pàgines d'un adolescent", "Suburbi" "L'home i el seu àngel" (d'avantguerra). Retornat de l'estranger, ha publicat "La família Rouquier"-novel.la burgesa a la manera de Bourget; i "El testament" més aconseguida.

Llorenç Villalonga .-(1898 -) mallorquí. Abans de la guerra es distingí per obres curtes publicades en ambients de la Illa. "Mort de Dama deixa endevinar un novel.lista sòlid, irònic, aristocràtic i madur. Després ha publicat "Bearn" "Desenllaç a Montlleó" "L'hereva de Donya Obdúlia". Aquest mègg psiquiatre és el més profundament irònic dels nostres novel.listes actuals.

A l t r e s n o v e l l i s t e s d e p r e g u e r r a :

C.A.Jordana .Enginyer.Gran traductor de l'anglès. "Una mena d'amor".

Francesc Trabal . "Vals" (gran èxit abans de la guerra) "L'home que es
va perdre ".

Ma Teresa Vernet . "Les algues roges" (Premi Crexells).

Joan Oller i Rabassa . (fill de Narcís Oller) "Quan mataven pels carrers:
"Història d'uns secrets".

J.Navarro Costabella . "La fadrina Berta ".

Un autor apart : Josep Ma Folch i Torres .

Per la seva gran importància social cal esmentar ,aprt, aquest auto:
Escribí obres de nervi als començament, però aviat derivà cap a la lite-
ratura infantil. juvenil i d'obres rosa i blanques. La seva millor pro-
ducció fou la infantil. Col.laborador constant de "En Patufet" foren
molt celebrades les seves "Pàgines Viscudes". Novel·les : " La cruel He-
rència" "L'anell de prometatge" "Les aventures de'n Massagan"...Creato:
d'un teatre específicament infantil "Els pastorets", "La ventafocs". Lle-
guatge correcte, mesurat, en ell aprengueren de llegir tres generacions
de catalano-parlants.

EL TEATRE FINS A LA POSTGUERRA .

Els anys de la Dictadura i la República, Josep Me de Sagarra ocupà un ceptre indiscutible mentre desapareixien Guimerà, Rusiñol i Iqansi Iglesias. La producció de Sagarra és extensa : "Ronda d'Esparvers", "Les llàgrimes d'Angelina" "L'estudiant de Vic" "L'Hostal de la Glòria" (comèdies" ; " La filla del Carmesí" (drama).

El seu concepte del drama amb acotacions còmico-cíniques és desenrotllat a la postguerra. "El prestigi dels morts" "Les vinyes del Priorat", "L'hereu i la forastera" "La ferida lluminosa " Teatre seu més ambiciós, més de minories és : "La fortuna de Silvia " i "Galatea". Escriví generalment en vers, però darrerament més en prosa.

Carles Soldevila : Comèdia, a voltes alta comèdia .Civilitats tanmateix", "Els milions de l'oncle" "Bola de Neu" "El còctel dels acusats". "Un pare de família", "El tinent Mondor". Escriptor fi, massa fi per infondre nervi a les seves comèdies.

Josep Pous i Pagès .- "L'endemà de bodes" "Senyora àvia vol marit"; autor dotat de molta tècnica teatral. Obres de gran efecte, les seves.

P O S T G U E R R A . -

Nota introductòria . -

Què vol dir ,postguerra ? Evidentment, una guerra marca, i així part dels nostres autors emigraren a l'estranger, alguns hi romanen encara, d'altres hi han mort. Els qui restaren trobaren tota mena de traves a publicar al començament de la postguerra. Haguessin o no haguessin tingut activitat durant la campanya de 1926-1939, els era interdit llur comès. El poble quedà brutalment separat de la llengua culta, de la paraula escrita. Bandejada de l'escola ,dels actes públics, de la ràdio,del cinema...i, sobretot, de la premsa.

El desavesament no s'ha començat a vèncer, tímidament, fins ben entrada la dècada dels 50. Entenem per autors de postguerra,doncs, els qui s'han revelat després de 1939, i aquells que, havent començat abans o durant la guerra, havien produït encara molt poc i podem considerar que ha estat aquests trenta anys darrers que s'han imposat.

Seguirem l'ordre acostumat, i,per tant, comencem per la poesia.

postguerra.

POETES Molts dels poetes vivents avantguerra han prosseguit llur obra, generalment poc ~~modern~~ evolucionada. Els poetes coneguts i celebrats abans de la catàstrofe bèl·lica no han, per regla general, canviat les línies centrals de la seva trajectòria.

Marià Manent, -Tomàs Garcès, ...Joan Vinyoli, Joan Leixidor, eren ja poetes coneguts abans de la guerra. De tots, l'únic que ha evolucionat una mica ha estat Vinyoli.

Però de poetes nous ja en sortien el 1939, enmig d'un silenci total, fet d'opressió i covardia. No es publicà en català fins al 1943, i encara eren reedicions. Això explica que l'obra de Màrius Torres no fos coneguda a Catalunya fins el 1950. L'exili de poetes abans joves i prometedors, Riba, Oliver, Agustí Bartra, etc... jugà un paper important en el silenci.

Evidentment una generació críptica, de caire criticista, -Triadú, Cirici-Orellana, Romeu-Jardí-Perucho, Tarradell... féu, inclús, poesia, sota el guitage simbòlic de Rosselló-Pòrcel i l'efectiu de Riba, un cop aquest tornà de l'exili, aquesta generació estudià, apamà, analitzà els poemes de tota la moderna producció catalana, d'alcover a Maragall i a Màrius Torres. Foren el grup que publicà Ariel. Després, el 1950 sortia la primera

aparegué la primera Antologia de Poetes Universitaris. Alguns d'aquells estudiants o neo-graduats s'afermarien després en el camp de la literatura, com per exemple Espinàs. Aquesta generació ja no havia vist la guerra. Representava la represa generacional.

Tota la producció literària de postguerra descansa sobre l'activitat editorial. En aquest aspecte cal indicar la bona tasca feta pels "Llibres de l'Ossa Menor" de poesia.

Fins a 1950 els poetes, en bona part evolucionen dins una poesia de fons religiós, àdhuc alguns dels nous, com Blai Bonet ("Cant Espiritual"). Si no emprenen aquesta actitud, aleshores es reclouen en una actitud malenconiosa, personalista -Espriu o Joan Oliver (Terra de Naufragis). Amb tot, tant Oliver com Espriu es comforten amb l'aparició de poetes joves, que continuaven la veu col·lectiva. Aleshores els poetes més veterans, però lligats als joves -Oliver, Espriu altra volta- fan un comerç de poesia social amb crítica ironia i sarcasme.

Els exiliats: com per exemple Agustí Bartra, escriuen una poesia patriòtica, mitificadora d'homes i actituds col·lectives. Obra: "Marias i Adila".

Els joves : com Albert Manent ("Hoste del Vent") i Jordi Cots "Fidelitat") essent veus joves, no eren del tot veus noves, segons el judici de Molas i Castellet.

Relació de poetes i obres importants :

Josep Palau-Fabre : "Càncer " " Poemes de l'Alquimista".

Josep Romeu Figueres : "Sonets" "Elegia del Mite"

Pere Ribot, prev. : "Llengua de foc "

Joan Vinyoli : "Les hores retrobades" " El callat "

Josep M. Llompart - (Mallorca) : "Poemes de Montdragó".

Carles Riba és un model d'exigència, i, en desaparèixer ell, ho esdevé Salvador Espriu. Al País Valencià Xavier Casp aglutina molta part de poetes, especialment fins a 1950.

Salvador Espriu : "La pell de Brua" "Llibre de Sinera " (1963).

Pere Quart : "Vacances Pagades" (1960).

Gabriel Ferrater (Reus) "Menja't una cama "

Xavier Amorós (Reus) "Guardeu-me la paraula".

Albert Manent : "La nostra nit "

Miquel Martí Pol : "Paraules al vent "

Josep Me Andreu : "Intento el poema." (i cançons : "Se'n va anar").

Ni cal dir que, de 1960 ençà la poesia s'ha anat fent més social, més compromesa amb tot l'home :

Joan Argenté : "El temps de tants dits"

Francesc Vallverdú : "Com llances " "Qui ulls ha " .

Joan Colomines i Puig : A tres veus "

Lluís Alpera (València) : El magre menjar.

Miquel Bauçà (Felanitx) : Una bella història.

Vicent Andrès Estellés (València) : Donzell amarg" " La nit " .

A més a més de la publicació dels Llibres de l'Ossa Menor, cal indicar la publicació de la revista minoritària "Poemes" , a cura de Joan Coromines i Puig.

Postguerra

NOVEL·LISTES : L'activitat editorial, quant a la prosa, començà cap a 1945 i el mèrit primer correspon a J. McCruzet, continuador de la Biblioteca Catalònia, amb la seva Editorial Selecta, que entre reedicions introduïa obres d'autors nous. La novel·la tenia conreadors inèdits, però trigaren més a donar-se a conèixer. Factor favorable al coneixement de la novel·la i a la descoberta d'autors foren els premis literaris. El primer

a atorgar-se i organitzar-se, per tant, fou el "Joanot Martorell". L'any 1948 el guanyava una escriptora, Cèlia Sunyol, de la qual no s'ha sentit parlar més.

1949 : Josep Pla, : "El carrer Estret",

1950 : Xavier Benguerel : "La família Rouquier.

1951 : Ma Aurèlia Capmany: "Necessitem morir "

1952 : Blai Bonet : El mar "

1953 : Josep Ma Espinàs : "Com ganivets o flames "

1954 : Manuel de Pedrolo : " Estrictament personal"

Ramon

1955 : - Joan Sales : "Incerta glòria "

1956 : Ramon Folch i Camarasa : "La Maroma "

1957 : Ricard Salvat : "Animals destructors de lleis "

1958 : Miquel Llor : "Un camí de Damasc ".

Les festes literàries conegudes amb el nom de "Nit de Santa Llúcia" han impulsat la novel·la i altres gèneres literaris, ajudant també a descobrir autors.

El 1960 el premi Joanot Martorell fou substituït pel "Sant Jordi", i la sèrie de guanyadors ens confirmarà en els valors més vius de la nostra narrativa actual :

- 1960 . Enric Massó : "Viure no és fàcil"
- 1961 . J.M.Espinàs : "L'últim replà"
- 1962 . Manuel de Pedrolo : "Balanc fins a la matinada"
- 1963 . Ramon Folch i Camarasa : " La visita "
- 1964 . Pere Calders : "L'ombra de l'atzavara "
- 1964 . Ramon Folch i Camarasa : " La visita "
- 1965 . Estanislau Torres : "La derrota"
- 1966 . Mercè Rodoreda : "El carrer de les Camèlies".

1969.
1970 - Nifades
1971 -

1967
1968 No hi ha cap altre premi de novel.la llarga en català . El 1963 va crear-se un premi de novel.la juvenil que ha donat els següents guanyadors :

- 1963 : Josep Vallverdú : "Trampa sota les aigües"
- 1964 : Carles Macià : "Un paracaigudes a la Vall Ferrera"
- 1965 : -desert -
- 1966 : Robert Saladrígues : "Entre juliol i setembre "

Els premis literaris han condicionat la producció de novel.las, que, fins fa poc, s'escrivien de cara als premis. Seria injust, però, no esmentar algunes col.leccions editorials de novel.la curta, i àdhuc llarga, que han permès una difusió acrescuda dels nostres narradors : l'editor

Santiago Albertí hi donà molt d'impuls de 1950 a 1960, aproximadament, amb la col·lecció Lletres. I la Biblioteca Raixa, de Mallorca hi contribuï també força. Igualment l'editorial-col·lecció "El club dels novel·listes"

Altres novel·listes de postguerra :

Xavier Benguerel : "El pobre senyor Font"

Ms Aurelia Capmany : "Betúlia " , "L'altra ciutat"

Rafael Tasis : "Tres"

J.M.Espinàs : "El gandul " "L'home de la guitarra"

Jordi Sarsanedas : "El martell"

Blai Bonet : "Judas i la primavera"

Ramon Folch : "Tota aquesta gent" "El naufrag felig"

Miquel Arimany : "Eduard"

Ferran de Pol : "Abans de l'alba" "Eren quatre " " Triptic"

Fèlix Cucurull : Només el miratge"

Concepció G. Maluquer : "Gent del sud"

J.A. Baixeres : "L'anell al dit"

Ramon Planas : "El pont llevadis"

Estanislau Torres : "Cel de tardor "

J. Amat-Piniella : "K-L.Reich"

Baltasar Porcel : "Els escoprins"

Joan Vila Casas : "Doble Blanc" "Matèria definitiva" "Aiguafort del XII"
"Operació Viaducte" , "Jourdain 65".

Manuel de Pedrolo : A part dels premis aconseguits, Pedrolo és autor d'una producció literària, preferentment novel·lística que comença a ésser ingent. En gran part inèdita, o publicada molt irregularment : "Les finestres s'obren de nit". "Es vessa una sang fàcil" "Mr. Chase, podeu sortir" "L'inspector arriba tard" "Una selva com la teva". "Cendra per Martina " " Joc brut". La producció inèdita és més important quantitativament i potser qualitativament, que no la editada. És un novel·lista d'altura excepcional .

PROSA NARRATIVA i-DESCRIPTIVA :

Els viatges, reportatges, evocacions, descripcions geogràfiques, han tingut molts conreadors recets :

Ramon Planas : Llibre de Sitges -- J.M.Espinàs : Viatge al Pirineu de Lleida, Viatge al Priorat , Ciutats de Catalunya...

Artur Bladé Crònica del País natal -- Josep Iglésias Scala-Dei,
Josep Palau Llibre de Tossa -- Joaquim Casas El maresme Lluís Capde-
vila, Llibre d'Andorra. Vegeu també les darreres obres de Gaziol. Afe-
gim-hi de Joan Amades : Les cent millors ^{llegendes} rondalles populars"

CONTES :

La nostra narrativa curta ha estat sempre, des de l'Edat Mitja-
na, brillant. Es un gènere propi de pobles civilitzats. De la postguerra
ençà, malgrat l'escàs index de lectors de l'especialitat, el premi Victor
Català ha fomentat aquest gènere. Obres principals dins la producció
amb indicació dels premis (PVC) :

Jordi Sarsanedas : "Mites " (1953)

Maurici Serrahima : "Contes d'aquest temps"

Pere Calders : "La ciutat i els tròpics" (1955)

Manuel de Pedrolo : "Crèdits humans " (1956)

Mercè Rodoreda " Vint-i-dos contes" (1957).

J.M.Espinàs : "Varietés" (1958).

Guillem Viladot : (" Temps d'estrena" / "La gent i el vent" 67

J.A. Baixeras : " Perquè no " (1959).

Ramon Folch i Camarasa : "La sala d'espera" (1960)
Estanislau Torres : "La Xera" (1961)
Jordi M^uluquer : "Pol.len" (1962)
Carles Macià : "La nostra terra de cada dia " (1963)
Joaquim Carbó : "Solucions provicionals" (1965).

Els anys indiquen la concessió i data del premi V.Català.

ASSAIG :

A tots els renaixements literaris, que solen produir-se després de grans davallades polítiques, l'assaig apareix, cronològicament, després de les altres especialitats literàries : i, encara, els assaigs sociològics venen després dels estrictament literaris o culturalistes.

La producció d'assaig actual, -i ara parlem d'assaig autòcton, no pas de traduccions - és força densa : de 1950 ençà, aproximadament, els llibres més importants en aquest terreny són, potser :

Josep Ferrater Mora : "Les formes de la vida catalana".
Joan Fuster : "Figures de temps " (Premi Ixart 1956)
Joan Fuster : "Nosaltres els valencians "
Miquel Batllori S.I. "Vuit segles de cultura catalana a Europa"
Jaume Bofill i Ferro : "Vint-i-cinc anys de crítica" (P.I. 1958)

Oswald Cardona : De Verdaguer a Carner " (P.I.1959).

Joan Triadú : "La literatura catalana i el poble " (P.I. 1960)

J.M. Corredor : "El món actual i el nostre país " (P.I.1961)

Jordi Ventura : "Les cultures minoritàries europees"

Jordi Ventura : "Els heretges catalans " (P.I.1962).

~~Miquel~~ Miquel Arimany : " :.I els catalans també " (P.I.1964)

Alexandre Galí : "Una hipotètica revolta d'uns mestres hipotètics".

Francesc Candel : "Els altres catalans "

Enric Jardí : "Tres diguem-ne desarrelats :D'Ors, Pijoan, Gaziol".

Josep Palau-Fabre : "Vides de Picasso"

L'assaig té excel.lents conreadors, demolta finor i penetració. Hom veu una abundor potser excessiva d'assaig literari, però cal comptar amb les limitacions que ens afecten comunitàriament. Un dels assaigs que ha estat un èxit de venda més gran és el de Candel.

POSTGUERRA : EL TEATRE .

Carles Soldevila i J.M.de Sagarra omplen els primers anys de postguerra. Més endavant, amb una relativa llibertat censorial i agilitat econòmica es van creant grups de teatre minoritari o d'aficionats. Mentre el teatre de centre parroquial o d'aficionats als pobles no sol trobar traves, el teatre monirt minoritari i exigent en troba força. A temporades al teatre Romea hi ha companyia titular. La creació de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona fou un pas important. Més tard l'escola de Teatre Adrià Gual ha creat promocions d'^{actors}autors. Joan Oliver, Pedrolo, Ramon Folch ,Ma.A.Capmany, Joan Brossa ,han estrenat gràcies a la primera o a la segona d'aquestes entitats.

Poc després d'acabada la guerra hom començà a afirmar que Espriu havia intentat el teatre. Fou el primer autor important de postguerra, parlant cor cronològicament. "Antígona" (estrenada a l'Institut Francès de Barcelona,) i "Primera Història d'Esther" el consagraren com un autor dintre la tendència epicista del teatre. Espriu fou el pont entre els autors vells, d'abans de la guerra ,i els més joves. Manuel de Pedrolo obriria un camí de teatre de l'absurd, existencial, però de sentit tràgic.

Heus ací unarelació d'obres destacables de la post-guerra :

Manuel de Pedrolo : " Cruma " " Homes i no " " La nostra mort de cada dia " "Tècnica de cambra "

Ramon Folch i Camarasa : "Tres secrets " " La crosta "

Ma A. Capmany : "Tu i l'hipòcrita" "Vent de garbí i una mica de por "

Miquel Arimany : "El comte arnau "

Alfred Badia : "Calpúrnia "

N.M. Rubió : "Ulisses a l'Argòlida "

Joan Brossa : "Or i sal "

Joan Soler : "Aquí no ha passat res "

Feliu Aleu : "La vida d'un home " " Les golfes "

J.M. Muñoz Pujol : "Antígona "

Baltasar Forcel : "Els condemnats" " Història d'una guerra "

Joan Oliver : Ball Robat " i altres dues comèdies . "Pigmalió"(adaptació).

Es molt important l'obra dels traductors de teatre, que han donat a conèixer les millors produccions del teatre mundial modern, en sessions generalment úniques.

LA HISTORIA I LA ERUDICIO EN LA POSTGUERRA

La nostra tasca científica després de la guerra s'ha vist entorpidida per dificultats de tova mena. L'institut d'Estudis Catalans, sense ésser dissolt, no ha pogut projectar-se. Amb tot, la tasca d'erudits i historiadors ha contribuït a l'enlairament cultural del nostre tresor espiritual.

Ferran Soldevila és el degà dels nostres historiadors : la reedició -de fet edició totalment nova - de la "Història de Catalunya " i la seva monumental "Historia de España"(en castellà) el situen a primera fila.

Jaume Vicens i Vives : "Notícia de Catalunya"

Jean Reglà : Felip II i Catalunya

Jaume II o el seny català , de J-E. Martínez Ferrando

La vida del rei en Pere III , de Rafael Tasis,

i multitud d'històries particulars, biografies, estudis de llegendes i fonts documentals, episodis diversos locals i nacionals. Darrerament els estudis d'història econòmica han proliferat i les noves generacions utilitzen una aproximació diferent als problemes històrics, un enfocament social i ~~mon~~ col·lectivista, que , en realitat inicià Vicens i Vives.